

OUDE HUIZEN IN SIMPELVELD.

door H. van Wersch

Op 1 januari 1996 telde de gemeente Simpelveld 11.827 inwoners. Er waren 4633 woningen aanwezig, d.w.z. 2,12 personen per woning. Voor de afzonderlijke kernen zijn de getallen als volgt:

Simpelveld: 6052 inwoners en ± 2300 woningen, Bocholtz 5775 inwoners en ± 2300 woningen.

In 1967 (vóór de herindeling) bevonden zich in Simpelveld 1508 woningen, waarvan er 1379 door één gezin, 121 door twee gezinnen en 8 zelfs door drie gezinnen bewoond werden.

In 1947 woonden er - bij de op 31 mei gehouden volkstelling - in de kern Simpelveld 4733 personen en er waren hiervoor 661 woningen, d.w.z. dus ± 7 personen per woning. Van deze 661 woningen zijn er minder dan 100 vóór 1900 gebouwd.

Van enige van deze huizen weten we wanneer ze gebouwd zijn en wie de bouwheer (of eigenaar) was.

Op een of andere plek, meestal in de voorgevel is dan een sluitsteen aangebracht waarop het bouwjaar van het huis vermeld is en een enkele keer zelfs de initialen van de bouwheer.

Ook werden er wel eens ijzeren muurankers aangebracht in de vorm van cijfers die dan het jaartal aangeven waarin het betreffende huis gebouwd is.

We laten hier in de vorm van een rondgang door het dorp een aantal huizen volgen waarop we deze gegevens op de een of andere plaats aantreffen, en die we met behulp van onze lezeressen of lezers graag zouden willen uitbreiden.

We beginnen onze rondgang aan de rand van het dorp met de **Bulkumsmolen** (Bulkumstraat 43). Deze is sedert 1829 in het bezit van de familie Engelen. Het is een boerderij met een bovenslag-watermolen, grotendeels opgetrokken uit Kunradersteen die in de Bulkumstraat uitgebroken werd.

De molen werd aangedreven door een waterrad en was in de Tweede Wereldoorlog nog intact.

Daarnaast krijgen we de **Hof Bulkum**. Op deze boerderij - die reeds in 1333 vermeld wordt - vinden we in de gevel het jaartal 1842. De hofstede werd toen echter verbouwd, waarschijnlijk in verband met de aanleg van een nieuwe weg van Simpelveld naar Eijs. Deze liep voorheen langs Bulkumsbroek.

Vervolgens krijgen we de **St. Nicolaashoeve**, liggend in de Bulkumstraat 1 en 3 en Molenweg 2. Deze boerenhof is waarschijnlijk één van de oudste van Simpelveld.

Op de binnenplaats treffen we op een houten balk de letters **I H S Anno 1659** aan.

De Molenweg aflopend komen we bij de **Boerderij Souren**. Op de binnenhof lezen we het jaartal 1777.

Op 25 juni 1965 is dit pand grotendeels door brand verwoest. Monumentenzorg eiste wel opbouw in dezelfde stijl maar van een financiële bijdrage was geen sprake.

Hier tegenover ligt de **Oude (water)Molen** die dateert uit 1794. Deze is nu echter niet meer in gebruik.

Teruggaand naar de St. Nicolaasstraat vinden we op nr. 3 de **Hoeve Crijs**. In de sluitsteen boven de inrijpoort lezen we:

E x V W
A M x B
1781

Deze initialen betekenen:

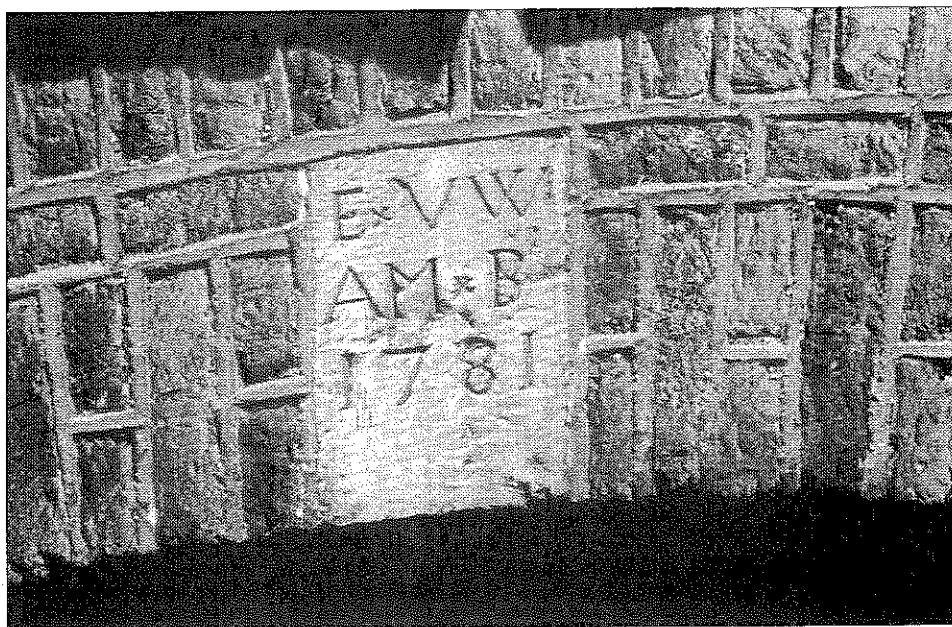
E(gidius) **V**(an) de **W**(eijer) en **A**(nna) **M**(echtildis) **B**(rouwers).

Zij hebben dit huis in 1781 gebouwd.

Volgens een volkstelling die in 1783 door pastoor Sougnez gehouden werd had dit echtpaar vier kinderen. Verder waren er twee knechten en een meid. Het was dus een tamelijk groot boerenbedrijf.

Bij de hoeve Irmstraat 63 (Sluijsmans-Kleijnen) zien we aan de straatkant een ellipsvormige boogpoort in Naamse blauwe steen. Op de klopper van deze poort lezen we de letters J(an) W(illem) K(leijnen) en A(nna) C(atharina) R(hoen) en het jaartal 1841.

Gorissen) bestaat uit twee delen. Het linkergedeelte is gebouwd vóór 1875 en opgetrokken uit mergelblokken die in de Maartensgraaf uitgebroken zijn. Verder zijn er hardstenen omlijstingen rond de ramen. De minder fraaie rechterhelft is in 1875 gebouwd.

Sluitsteen Hoeve Crijns

(foto: P. Janssen)

Schuin hiertegenover staat op Irmstraat 88 de boerderij Horbach. Boven de tweedelige ingang deur is een sluitsteen aangebracht met het jaartal 1797 en de letters T(heodorus) V(an) W(ersch) en M(aria) E(lisabeth) L(intjens).

Van 1798 tot 1813 was deze Theodoor van Wersch burgemeester van Simpelveld. Naar hem en zijn kleinzoon Louis van Wersch (burgemeester van 1875 tot 1905) is de Van Werschstraat genoemd. Sedert 6 generaties wonen in dit pand zijn afstammelingen (Van Wersch - Horbach).

In de Irmstraat 80^a zien we in de vorm van ijzeren muurankers het jaartal 1862.

Van de andere oude panden in de Irmstraat hebben we tot nu toe geen gegevens.

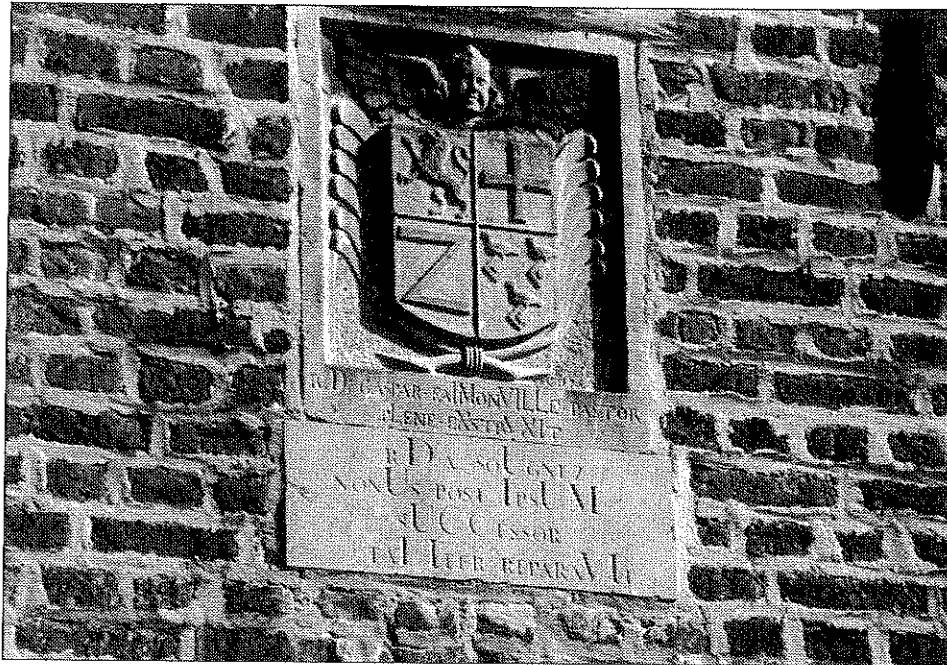
In de Stationstraat staan enkele gedateerde gebouwen. Het voormalige pand Schrijen (eerst graanhandel, daarna aardappelhandel

Tegenover het station ligt het voormalig café Vincken (nr. 27), gebouwd in 1895. Daarnaast een - uit 12 appartementen bestaand - herenhuis dat volgens een gevelsteen in de zijgevel in 1891 gebouwd is (Stationstraat nr. 25).

In de Oude Gaasstraat woonde op nr. 2 van 1870 tot ± 1980 de familie Berger-van Wersch. Dit pand is waarschijnlijk van vóór 1800.

In het centrum van ons dorp bevindt zich de Pastorie. Gebouwd in 1683 door pastoor Faymonville (1671-1694). Geres-taureerd door pastoor Sougnez (1765 - 1806). In de gevelsteen aan de straatkant staat het jaartal 1683.

In het boek "Van Semplevei tot Simpelveld" door Drs. H. Franssen vinden we verklarende tekst hiervoor.

Gevelsteen pastorie.

(foto: P.Janssen)

Op de steen met het wapen staat de volgende tekst: R:D: GASPAR FAIMONVILLE PASTOR PLENE EXSTRUXIT. Vertaald luidt dit: De eerwaarde heer Gaspar Faimonville heeft het van de grond af opgebouwd. De Romeinse cijfers MDLLLXXVVIII geven het jaartal 1683. Onder deze steen is een andere aangebracht met de tekst: R.D. A. SOUGNEZ NONUS PAST. IPSUM SUCCESSOR TALITER REPARAVIT. Vertaald: De eerwaarde heer A.Sougnez, zijnde de negende opvolger heeft dit zo hersteld. Hier geven de cijfers MDCCLVVVVIII het jaartal 1778. Naast de pastorie ligt de kapelanie die in opdracht van pastoor Sougnez in 1778 gebouwd werd. De tekst op de gevelsteen luidt: Domus ista cura fabricae vicario exstruitur. Vertaald: Dit huis werd door de zorg van de kerkfabriek voor de kapelaan gebouwd. De Romeinse cijfers geven het jaartal 1778.

In de Pastoriestraat op nr. 3 zien we op de voorgevel het jaartal 1834. Dit is het voormalige kostershuis.

Hotel Maxime (van Wersch) dateert volgens ankers op oude foto's uit 1838.

In de Kloosterstraat liggen twee imposante gebouwen, namelijk het oude **Postkantoor** (nu rijwielhandel Janssen) met een gevelsteen uit 1900 en daarnaast de "**Ouw Gendarmerie**" (Drogisterij Marjo) met het jaartal 1903.

Op de voorgevel van Kloosterstraat nr. 36 lezen we boven de deur 1860.

Het **Zusterklooster** is uit 1875 en met de bouw van het **Paterklooster** is in 1897 begonnen. In 1913 was de bouw van de kloosterkerk voltooid.

In de buurt van deze kloosters lag het adellijk goed "**Schweijer**". Deze hof wordt reeds in 1566 vermeld. Jammer genoeg hebben we tot nu toe geen jaartal kunnen ontdekken.

In de buurtschap "**Rode Put**" liggen verschillende oude gebouwen. Alleen op de prachtig herstelde boerderij **Dodemont** treffen we het jaartal 1850.

Op de terugweg in de **Dorpsstraat** aangekomen zien we op de nok van Antiekhandel Eussen-Mertens het jaartal 1828. In dit pand was van 1828 tot 1870 de eerste (gemengde) school van **Simpelveld** gevestigd.

Steen in de gevel van de kapelanie.

(foto: P.Janssen)

In de Stampstraat vinden we verscheidene woningen met een jaartalaanduiding. Op de voormalige smidse Mennens lezen we 1890. In deze gevel is er verder nog een nisje met een Mariabeeldje, iets wat in ons dorp maar zeer sporadisch voorkomt.

Verderop in de Stampstraat komen we bij de verbouwde boerderij Sevaerts. Hier zien we op een sluitsteen in de voorgevel H(enri) V(rösch) en M. A. K (?) en het jaartal 1727. Deze steen bevond zich eertijds in de vroegere hofstede, die in 1955 herbouwd werd.

Op onze verdere weg komen we nu bij een van de oudste hofsteden van ons dorp, namelijk de "Henneberg". Op de zijgevel prijkt in grote cijfers het jaartal 1708, dus bijna 300 jaar oud.

Van hieruit gaan we naar Bosschenhuizen. Het eerste huis dat we bereiken heet in de volksmond: "i gene Loetert". De tegenwoordige eigenaar, dhr. Gerrits, heeft dit totaal vervallen gebouw op schitterende wijze helemaal hersteld. Op een gevel in de binnenhof bevinden zich ankers die het jaartal 1617 aangeven.

De tegenwoordige weg Stampstraat-Bosschenhuizen dateert eerst uit 1855. De

oude weg van ons dorp naar dit gehucht liep vanaf Henneberg over Raffelsberg en mondde bij deze boerderij uit.

Op Bosschenhuizen treffen we verscheidene grote hofsteden met een jaartal aan.

Op het eerste gebouw links (nr. 20) zien we het jaartal 1774 met de initialen: N(ys) V(elraeds) en M(arie) A(gnes) K(utigens). Op de boerderij ernaast staat het volgende:

J(ohan) H(ollands) en M(aria) C(atharina) R(hoen) en het jaartal 1789.

Op de Molsberg bij boerderij Houppermans zien we op een soort windvaan J(ohan) P(elzers) en A(nna) C(upers) en het jaartal 1732.

Op de hoek Pleistraat-Steenstraat vinden we op de zijgevel de volgende letters en cijfers in ankers: I.H.I., M. C. B(ekers), 1851.

Ongetwijfeld zijn er nog meer gebouwen waar op de voor- of zijgevel of op een andere plaats in ankers of sluitstenen een jaartal of de bouwers zijn aangegeven.

Voor aanvullingen of correcties houden we ons ten zeerste aanbevolen.

Bij voorbaat onze dank hiervoor.